

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра лісового господарства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЛІСІВНИЦТВО»

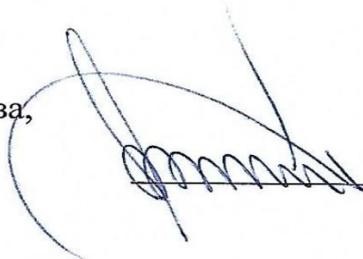
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	20 Аграрні науки та продовольство
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	205 Лісове господарство
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА	Лісове господарство
ТИП ДИСЦИПЛІНИ	Обов'язкова компонента
МОВА НАВЧАННЯ	Українська

Робоча програма з навчальної дисципліни «Лісівництво» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 205 «Лісове господарство» / Укладачі: Мазепа В.Г., Пенькова С.В., Рижов О.М. Біла Церква: БНАУ, 2025. 21 с.

Розробники: В. Г. Мазепа, докт. техн. наук, професор
С.В. Пенькова, доктор філософії, асистент
О.М. Рижов, асистент

Робочу програму затверджено на розширеному засіданні кафедри лісового господарства
(Протокол № 14 від 07 липня 2025 р.)

Завідувач кафедри лісового господарства,
професор

Василь ХРИК

Гарант ОП, доцент

Тетяна ЛОЗІНСЬКА

Схвалено науково-методичною комісією агробіотехнологічного факультету
(Протокол № 4 від 21 липня 2025 р.)

Голова науково-методичної комісії, професор

Леся КАРПУК

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 205 «ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»	5
4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	6
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Лісівництво»	7
6. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	8
7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	10
7.1. Лекції	10
7.2. Практичні заняття	11
7.3. Самостійна робота	12
7.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	13
7.5. Курсовий проєкт	14
8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	15
9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	16
10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	16
11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	17
12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	19
13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	20

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2025–2026 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Лісівництво» для денної форми навчання виділено 240 академічних годин (8 кредити ECTS), у т. ч. аудиторних – 106 години (лекції – 46, практичні заняття – 60), самостійна робота студентів – 134 годин, яких курсовий проект 60 годин (2 кредити ECTS).

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS –8	Галузь знань: 20 Аграрні науки та продовольство	Нормативна	
Змістових модулів – 4	Спеціальність: 205 «Лісове господарство»	<i>Рік підготовки:</i>	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – презентація, курсовий проект		3-й	4-й
Загальна кількість академічних годин – 240		<i>Семестр</i>	
		5-й, 6-й	7-й, 8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,5 самостійної роботи студента –4,5	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	<i>Лекції</i>	
		5-й – 14 год 6-й – 32 год	7-й – 4 год 8-й – 4 год
		<i>Практичні</i>	
		5-й – 28 год 6-й – 32 год	7-й – 6 год 8-й – 6 год
		<i>Самостійна робота</i>	
134 год.		220 год.	
Підсумковий контроль: залік, курсовий проект, іспит			

Метою вивчення дисципліни «Лісівництво» є засвоєння теорії і практики вирощування та формування стійких лісових насаджень, систем рубок, підвищення продуктивності лісів, принципів раціонального та невиснажливого використання лісових ресурсів. Завданням дисципліни є висвітлення питань, які стосуються теоретичних основ різних систем і способів рубок головного користування та їх технологічних особливостей,

методів поновлення лісів, біологічних основ і технологій рубок догляду за лісом, рубок формування і оздоровлення лісів, підвищення якості та продуктивності лісів, ведення господарства в лісах природоохоронного, рекреаційного та захисного призначення.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна «Лісівництво» базується на знаннях таких дисциплін, як «Лісознавство», «Загальна екологія», «Ботаніка», «Дендрологія».

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 205 «ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі лісового і мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризується комплексністю та відповідністю природних зональних умов.

ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 11. Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК 1. Здатність застосовувати знання і уміння лісівничої науки й практичний досвід ведення лісового господарства.

ФК 2. Здатність проводити лісівничі вимірювання та дослідження.

ФК 3. Здатність використовувати знання й практичні навички для аналізу біологічних явищ і процесів, біометричної обробки дослідних даних та їх

математичного моделювання.

ФК 4. Здатність аналізувати стан дерев, лісостанів, особливості їх росту і розвитку на основі вивчення дослідних даних, літературних джерел та нормативнодовідкових матеріалів.

ФК 11. Здатність планувати й реалізовувати ефективні заходи з організації господарства, підвищення продуктивності насаджень та їх біологічної стійкості, ощадливого, на екологічних засадах, використання лісових ресурсів.

ФК 12. Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому, регіональному, національному і глобальному рівнях

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

ПРН 4. Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення лісового господарства.

ПРН 5. Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії і принципи ведення лісового господарства для вирішення завдань професійної діяльності.

ПРН 6. Здійснювати підбір і використання необхідного обладнання, інструментів для організації виробничого процесу з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей.

ПРН 7. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення лісового і мисливського господарства, застосовувати знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.

ПРН 8. Проєктувати та організовувати ведення лісового та мисливського господарства відповідно до встановлених вимог.

ПРН 10. Аналізувати результати досліджень лісівничо-таксаційних показників дерев, деревостанів, їх продуктивності, стану насаджень та довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази.

ПРН 11. Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази і робити аргументовані висновки.

ПРН 12. Інтегрувати та удосконалювати виробничі процеси ведення лісового господарства відповідно до чинних вимог.

ПРН 13. Демонструвати повагу до етичних принципів та формувати етичні засади співпраці в колективі.

ПРН 14. Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших.

ПРН 15. Впроваджувати розроблені проєктні рішення у виробництво та забезпечувати ведення лісового господарства на засадах наближеного до природи лісівництва.

ПРН 16. Організувати результативні та безпечні умови праці.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛІСІВНИЦТВО»

Змістовий модуль 1. Ліс як екосистема. Продуктивність лісу.

Тема 1.1. Принципи академічної доброчесності. Лісівництво як наука про сталий розвиток лісових екосистем.

Тема 1.2. Ліс як екологічна система. Взаємодія лісу з довкіллям. Динаміка та розвиток лісових екосистем.

Тема 1.3. Продуктивність лісів та екологічно збалансовані шляхи її підвищення.

Змістовий модуль 2. Головне користування лісом.

Тема 2.1. Рубки головного користування, їх класифікація.

Тема 2.2. Вибіркові рубки. Суцільні рубки.

Тема 2.3. Поступові рубки. Інші способи головних рубок.

Тема 2.4. Сучасні тенденції у застосуванні рубок головного користування з урахуванням принципів сталого використання лісових ресурсів. Наближене до природи лісівництво.

Змістовий модуль 3. Догляд за лісом.

Тема 3.1. Теоретичні основи догляду за лісом.

Тема 3.2. Загальна характеристика та організаційно-технічні показники рубок догляду за лісом.

Тема 3.3. Санітарні рубки.

Тема 3.4. Рубки переформування та реконструктивні рубки.

Тема 3.5. Шляхи вдосконалення рубок догляду за лісом з урахуванням принципів сталого лісокористування.

Змістовий модуль 4. Рекреаційне лісівництво.

Тема 4.1. Ведення лісового господарства в рекреаційних лісах. Особливості ведення лісового господарства в лісах Білоцерківщини.

Тема 4.2. Рекреаційне навантаження на ліс та його екологічні наслідки.

Тема 4.3. Рубки в рекреаційних лісах.

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	всього	у тому числі					всього	у тому числі				
		л	п	лб	інд	СРС		л	п	лб	інд	СРС
<i>Змістовий модуль 1. Ліс як екосистема. Продуктивність лісу.</i>												
Тема 1.1	12	2	4	-	1	5	12	1	1	-	1	9
Тема 1.2	14	2	6	-	1	5	12	-	1	-	1	10
Тема 1.3.	12	2	4	-	1	5	13	1	1	-	1	10
Разом за модуль 1	38	6	14	-	3	15	37	2	3	-	3	29

<i>Змістовий модуль 2. Головне користування лісом.</i>												
Тема 2.1	13	2	6	-	1	4	12	1	-	-	1	10
Тема 2.2	11	2	4	-	1	4	13	1	1	-	1	10
Тема 2.3	11	2	4	-	1	4	12	-	1	-	1	10
Тема 2.4	12	2	4	-	1	5	12	-	1	-	1	10
Разом за модуль 2	47	8	18	-	4	17	49	2	3	-	4	40
<i>Змістовий модуль 3. Догляд за лісом.</i>												
Тема 3.1	12	4	4	-	1	3	12	1	-	-	1	10
Тема 3.2	10	4	2	-	1	3	12	1	-	-	1	10
Тема 3.3	12	4	4	-	1	3	10	-	1	-	1	8
Тема 3.4	10	4	2	-	1	3	10	-	1	-	1	8
Тема 3.5	12	4	4	-	1	3	12	-	1	-	1	10
Разом за модуль 3	56	20	16	-	5	15	56	2	3	-	5	46
<i>Змістовий модуль 4. Рекреаційне лісівництво.</i>												
Тема 4.1	13	4	4	-	1	4	13	1	1	-	1	10
Тема 4.2	13	4	4	-	1	4	13	1	1	-	1	10
Тема 4.3	13	4	4	-	1	4	12	-	1	-	1	10
Разом за модуль 4	39	12	12	-	3	12	38	2	3	-	3	30
Всього годин	180	46	60	-	15	59	180	8	12	-	15	145

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, лб – лабораторно-практичні заняття; інд – індивідуальні завдання, СРС – самостійна робота студентів.

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Ліс як екосистема. Продуктивність лісу.</i>	
1.1. Принципи академічної доброчесності. Лісівництво як наука про сталий розвиток лісових екосистем. Лісівництво як наука про сталий розвиток лісових екосистем. Загальна характеристика лісів України. Поділ лісів України за екологічним і соціально-економічним значенням. Поняття про користування лісом, види користування.	2
1.2. Ліс як екологічна система. Взаємодія лісу з довкіллям. Динаміка та розвиток лісових екосистем. Еколого-фізіологічні основи функціонування лісостанів. Природне поновлення лісу. Ріст і формування деревостанів. Взаємодія деревних порід. Динаміка лісу.	2
1.3. Продуктивність лісів та екологічно збалансовані шляхи її підвищення. Поняття про продуктивність лісу. Види продуктивності лісу. Заходи, що впливають на продуктивність деревостану. Екологічно збалансовані шляхи підвищення продуктивності лісів. Шляхи раціонального використання деревини та зниження її втрат при лісозаготівлях.	2
Разом за змістовий модуль 1	6
<i>Змістовий модуль 2. Головне користування лісом.</i>	
2.1. Рубки головного користування, їх класифікація. Поняття про рубки головного користування лісом. Поняття про спосіб рубки в лісівництві. Класифікація рубок головного користування. Вимоги до проведення головної рубки.	2
2.2. Вибіркові рубки. Поступові рубки. Вибіркові рубки, способи їх проведення. Особливості та класифікація поступових рубок.	2
2.3. Суцільні рубки. Інші способи головних рубок. Особливості суцільних рубок. Основні організаційно-технічні показники суцільних рубок. Концентровані рубки. Умовно суцільні рубки.	2
2.4. Сучасні тенденції у застосуванні рубок головного користування з урахуванням принципів сталого використання лісових ресурсів. Наближене до природи лісівництво. Сертифікація лісів (FSC, PEFC) та її вимоги до рубок головного користування. Вплив змін клімату на вибір систем головних рубок. Наближене до природи лісівництво. Відновлення лісів після рубок: природне та штучне поновлення.	2
Разом за змістовий модуль 2	8
<i>Змістовий модуль 3. Догляд за лісом.</i>	
3.1. Теоретичні основи догляду за лісом. Загальні відомості про догляд за лісом. Економічні, екологічні та технологічні передумови рубок догляду за лісом. Екологічні зміни в насадженнях під дією рубок догляду.	4
3.2. Загальна характеристика та організаційно-технічні показники рубок догляду за лісом. Види рубок догляду. Загальні завдання рубок догляду. Основні організаційно-технічні показники рубок догляду. Критерії для призначення насаджень під рубки догляду.	4
3.3. Санітарні рубки.	4

Рубки формування і оздоровлення лісів. Призначення санітарних рубок. Ознаки дерев хвойних і листяних порід, за якими вони призначаються до рубки. Вибіркові та суцільні санітарні рубки.	
3.4. Рубки переформування та реконструктивні рубки. Рубки переформування. Реконструктивні рубки. Необхідність проведення рубок переформування і реконструктивних рубок. Реконструкція малоцінних та похідних деревостанів.	4
3.5. Шляхи вдосконалення рубок догляду за лісом з урахуванням принципів сталого лісокористування. Оптимізація системи та інтенсивності рубок догляду. Застосування екологічно орієнтованих технологій рубок догляду. Поєднання рубок догляду з заходами збереження біорізноманіття. Соціально-економічні та організаційні аспекти вдосконалення рубок догляду.	4
Разом за змістовий модуль 3	20
<i>Змістовий модуль 4. Рекреаційне лісівництво.</i>	
4.1. Ведення лісового господарства в рекреаційних лісах. Особливості ведення лісового господарства в лісах Білоцерківщини. Загальні положення про приміські ліси та їх функціональне призначення. Рекреаційна оцінка лісів. Особливості ведення лісового господарства в лісах Білоцерківщини.	4
4.2. Рекреаційне навантаження на ліс та його екологічні наслідки. Рекреаційна характеристика лісостанів. Поняття про рекреаційне навантаження. Вплив рекреаційного навантаження на компоненти лісу.	4
4.3. Рубки в рекреаційних лісах. Особливості проведення рубок головного користування. Ландшафтні рубки.	4
Разом за змістовий модуль 4	12
Всього	46

7.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть Годин
<i>Змістовий модуль 1. Ліс як екосистема. Продуктивність лісу.</i>		
1	Загальні відомості про ліс, терміни визначення.	2
2	Поділ лісів на категорії та віднесення їх до рослинних зон, як основа ведення рубок.	2
3	Вплив кліматичних факторів на ліс.	2
4	Диференціація дерев та природний відпад.	2
5	Вивчення взаємодії деревних рослин у лісових насадженнях.	2
6	Шляхи регулювання продуктивності малоцінних молодняків.	2
7	Шляхи регулювання продуктивності низькоповнотних середньовікових та пристигаючих насаджень.	2
Разом за змістовий модуль 1		14
<i>Змістовий модуль 2. Головне користування лісом.</i>		
8	Класифікація способів рубок головного користування лісом.	2
9	Рубки головного користування в рівнинних лісах.	2
10	Рубки головного користування в гірських лісах.	2
11	Поступові рубки.	2
12	Оцінка вибіркового рубок.	2
13	Суцільні рубки.	2
14	Концентровані та умовно суцільні рубки.	2

15	Нормативно-технічна документація, що регулює проведення головних рубок.	2
16	Технології лісосічних робіт, які дозволяють зберегти підріст та сприяють природному поновленню лісу.	2
Разом за змістовий модуль 2		18
<i>Змістовий модуль 3. Догляд за лісом.</i>		
17	Загальні відомості та показники рубок догляду за лісом.	2
18	Розміщення та технологія рубок догляду.	2
19	Рубки догляду в дубових насадженнях.	2
20	Рубки догляду в соснових і ялинових насадженнях.	2
21	Рубки догляду в березових, осикових та інших листяних насадженнях	2
22	Рубки догляду в умовах гірських лісів.	2
23	Розрахунок річного розміру рубок догляду.	2
24	Нормативно-технічна документація, що регулює проведення рубок догляду.	2
Разом за змістовий модуль 3		16
<i>Змістовий модуль 4. Рекреаційне лісівництво.</i>		
25	Рекреаційна характеристика лісових насаджень.	2
26	Визначення рекреаційного навантаження на лісові насадження.	2
27	Благоустрій рекреаційно-оздоровчих лісів.	2
28	Проектування господарських заходів у рекреаційно-оздоровчих лісових насадженнях	2
29	Особливості проведення ландшафтних рубок.	2
30	Підвищення естетичних властивостей узлісь.	2
Разом за змістовий модуль 4		12
Всього		60

7.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Ліс як екосистема. Продуктивність лісу.</i>		
1	Етапи розвитку лісівництва	2
2	Відповідність біологічних властивостей деревних порід лісорослинним умовам, що гарантує сталий розвиток лісових насаджень.	3
3	Фізіологічні основи приросту деревини в умовах лісу.	4
4	Біологічний кругообіг та його роль у підвищенні продуктивності лісів.	3
5	Біологічна стійкість і продуктивність лісів, а також критерії еталонності лісових насаджень.	3
6	Підвищення деревної продуктивності лісових насаджень.	4
Разом за змістовий модуль 1		19
<i>Змістовий модуль 2. Головне користування лісом.</i>		
7	Комбіновані рубки.	3
8	Особливості рубок головного користування в різних лісорослинних умовах.	5
9	Рубки головного користування у лісах з особливим режимом лісокористування.	3
10	Очистка місць рубок.	3
11	Відновлення лісів після рубок.	8
Разом за змістовий модуль 2		22
<i>Змістовий модуль 3. Догляд за лісом.</i>		

12	Рубки догляду в деревостанах різного складу.	3
13	Вивчення особливостей вирощування лісових насаджень в умовах свіжого субору Українського Полісся. Розробка програм лісовирощування з застосуванням освітлень, прочищень, проріджувань у соснових та сосново-березових насадженнях.	3
14	Вивчення особливостей вирощування насаджень з головними породами - дубом та ясенем в умовах Лісостепу України. Розробка програм лісовирощування з застосуванням рубок освітлення, прочищення, прорідження.	3
15	Вивчення особливостей вирощування лісових насаджень з головною породою – дубом в умовах Правобережного Лісостепу України. Розробка програм лісовирощування з застосуванням рубок освітлення, прочищення, прорідження.	3
16	Проблема рубок догляду за лісом та шляхи її вирішення.	6
Разом за змістовий модуль 3		18
<i>Змістовий модуль 4. Рекреаційне лісівництво.</i>		
17	Вибіркова система господарювання.	3
18	Вплив рекреації на лісові екосистеми.	3
19	Лісові і лісопаркові ландшафти, їх класифікація.	3
20	Вивчення регіональних особливостей формування лісопаркових ландшафтів.	6
Разом за змістовий модуль 4		15
Всього годин		74

7.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

1. Лісівництво як наука.
2. Зміна порід в лісі.
3. Лісові угруповання на перезволожених територіях.
4. Сукцесії деревостанів при зміні гідрологічних умов.
5. Вплив розвитку мисливського господарства на стан лісів.
6. Сертифікація лісів за програмами FSC та PEFC в Україні.
7. Концентровані та умовно-суцільні рубки головного користування.

Особливості та умови виникнення.

8. Особливості комбінованої системи рубок. Способи і варіанти комбінованих рубок.
9. Санітарні правила в лісах України.
10. Продуктивність лісових екосистем і методи її збільшення.
11. Вплив пожеж на ліс
12. Вплив рекреації на компоненти лісової екосистеми

13. Методи формування ландшафтів рекреаційних лісів
14. Народногосподарське значення приміських лісів
15. Сучасні проблеми використання приміських лісів
16. Недеревна продукція приміських лісів
17. Рекреаційний потенціал лісів приміської зони Білої Церкви

7.5. Курсовий проєкт

Складовим елементом навчального процесу у підготовці здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 205 Лісове господарство є виконання курсового проєкту з дисципліни «Лісівництво».

Метою курсового проєктування є: систематизація, закріплення та розширення теоретичних та практичних знань з дисципліни та вміння застосовувати їх під час вирішення конкретних технічних, економічних та інших фахових завдань; розвиток навичок самостійної роботи і оволодіння методикою дослідження та експерименту під час вирішення проблем і питань, що поставлені в курсовому проєкті; підготовка здобувачів до самостійної роботи в умовах сучасного виробництва.

Для виконання курсового проєкту здобувач отримує від керівника-викладача кафедри лісового господарства індивідуальне завдання, в якому врахована природна зона, вид і спосіб рубки, таксаційна характеристика насадження, яке буде об'єктом проєктування.

Критерії оцінювання курсового проєкту. Курсовий проєкт, виконаний відповідно до встановлених Методичними вказівками вимог з дотриманням академічної доброчесності і своєчасно поданий на кафедру для реєстрації та перевірки науковим керівником, оцінюється. Після оцінювання, сума балів за написання та захист курсового проєкту виставляється в АСУ.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання ґрунтуються на принципах студентоцентризму та індивідуально-особистісного підходу; реалізуються через навчання на основі

досліджень, посилення творчої спрямованості у формі комбінації лекцій, практичних занять, самостійної роботи з використанням елементів дистанційного навчання.

Під час лекційного курсу застосовуються репродуктивний, евристичний, дослідницький та пояснювально-ілюстративний методи (лекція-презентація, лекція-дискусія). Широко використовується метод проблемного викладення матеріалу.

Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних та розрахункових завдань — індивідуальних та в групах; лабораторних досліджень; конференцій; ділових ігор. На практичних заняттях використовується здебільшого евристичний або дослідницький методи навчання.

Основними видами самостійної роботи є підготовка фахових доповідей, презентацій, рефератів, есе, участь у командних проєктах, виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань.

У разі дистанційного і змішаного навчання використовуються навчальна платформа Moodle Білоцерківського НАУ, онлайн-платформи ZOOM, Microsoft Team, Google Meet, електронна пошта, мобільні додатки.

9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з освітнього компонента включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи здобувачів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді, самостійні та практичні роботи.

Результати поточного (практичні заняття, усі види самостійної роботи) і рубіжного (модульного) контролів оцінюються за десятибальною шкалою – «1», «2», «3», «4» ... «10».

1 бал оцінювання (з заокругленням до цілого числа) відповідає 10 % правильних тверджень за усної відповіді, відповідей у тесті, виконаних завдань тощо.

Бали з модульного контролю нараховуються здобувачу вищої освіти за виконання модульної контрольної роботи.

Результати оцінювання здобувача виставляють в електронний журнал АСУ БНАУ, які автоматично переводяться у 100-бальну шкалу відповідно до розподілу балів за окремі види робіт. Максимально можлива кількість балів: практичні заняття – 30; самостійна робота – 30, модульний контроль – 10.

За умови повного виконання навчального навантаження та отримання здобувачем не менше 60 балів, його допускають до підсумкового контролю – іспиту. Максимальна кількість балів, яку отримує на іспиті – 30 балів.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання лекційних занять не передбачено. На лекційних заняттях ведеться облік присутності здобувачів для контролю відвідуваності занять.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані практичні роботи, командні та індивідуальні проєкти, зроблені доповіді, презентації, реферати, есе, активність під час дискусій.

Основними видами самостійної роботи є: написання курсового проєкту, підготовка фахових доповідей, презентацій, рефератів, есе, участь у

командних проєктах.

Під час підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній / інформальній освіті здійснюється відповідно до чинного Положення https://education.btsau.edu.ua/sites/default/files/DOC/pologenua/polog_neformal_osvita_2024.pdf.

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється за результатами поточного (практичні заняття, самостійна робота) та рубіжного (модульного) контролів за десятибальною шкалою – «1», «2», «3», «4» ... «10».

1 бал оцінювання (з заокругленням до цілого числа) відповідає 10 % правильних тверджень у разі усної відповіді, відповідей у тесті, виконаних завдань тощо.

Бали з модульного контролю нараховуються за виконання модульної контрольної роботи.

Відсутність студента на занятті («нб») у розрахунку середнього арифметичного значення (САЗ) приймається як «0».

У кінці семестру обчислюється САЗ всіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок з наступним переведенням його у бали за формулою:

$$\text{БПК} = \text{САЗ} \times k,$$

де БПК – бали з поточного контролю;

САЗ – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок:

k – коефіцієнт для певного виду контролю (практичні заняття, самостійна робота – «3», модульний контроль – «1» для форми підсумкового контролю «екзамен» та «4» для форми підсумкового контролю «залік»).

Результати поточного оцінювання здобувача (за 10-бальною шкалою) виставляють в електронний журнал АСУ БНАУ і автоматично переводять у 100-бальну шкалу відповідно до розподілу балів за окремі види робіт.

**Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за
підсумкового контролю**

Максимально можлива кількість балів, якщо форма підсумкового контролю	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	Підсумковий контроль	Загальний бал
залік	30	30	40	-	100
іспит	30	30	10	30	100

Оцінювання з навчальної дисципліни «Лісівництво» здійснюють за результатами поточного, рубіжного і підсумкового контролів (іспиту). Завдання поточного і рубіжного контролів сумарно оцінюються в інтервалі 0–70 балів (включно), а завдання, що виносяться на іспит – 0–30 балів (включно).

Загальна кількість балів за роботу впродовж семестру округлюється до найближчого цілого числа. Здобувачів вищої освіти ознайомлюють з набраними ними балами до початку екзаменаційної сесії.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою
		іспит
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
75–81	C	
64–74	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням

12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point.

2. Інформаційні стенди у навчальній аудиторії.
3. Довідковий табличний матеріал.

Технічні засоби:

1. Сучкоріз універсальний Fiskars PowerGear UPX86 - 1 шт.
2. Сучкоріз ARS / APC LPB-30 -1 шт.
3. Висоторіз акумуляторний Stihl HTA 50 -1 шт.
4. Акумуляторна пила Stihl MSA 161 T -1 шт.
5. Акумуляторні мотоножиці Stihl HSA 60 -1 шт.
6. Електронна мірна вилка Haglof DP II -1 шт.
7. Бусоль БГ-1 2019 р. – 4 шт.
8. Мірна стрічка металева 50 м. 2018 р. – 1 шт.
9. Мірна вилка дерев'яна, 2019 р. – 12 шт.
10. Висотомір «Suunto» РМ-5 2019 р. – 2 шт.
11. Персональні комп'ютери з програмним забезпеченням, калькулятори.
12. Лопати, сокири, різці.

13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. ДСТУ 3404-96 Лісівництво. Терміни та визначення. (Система Е-навчання БНАУ Moodle, Курс «Лісознавство»)
2. Лісівництво: Методичні рекомендації до виконання курсового проєкту для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 205 «Лісове господарство» / уклад. В. М. Хрик, С. М. Левандовська, І. В. Кімейчук, Б. В. Зелінський. Біла Церква, 2023. 90 с. (наукова бібліотека БНАУ)
3. Лісівництво: підручник/ П. П. Яворовський та ін.. К.: Видавничий центр НУБіП України, 2021. 654 с. (<https://dglib.nubip.edu.ua/items/a678d879-f662-4976-bb76-074b1ff720a2>)
4. Свириденко В.Є., Бабіч О.Г., Киричок Л.С. Лісівництво : підручник К.: Арістей, 2008. 544 с. (наукова бібліотека БНАУ)
5. Свириденко В.Є., Киричок Л.С., Бабіч О.Г., Бондар А.О. Практикум з лісівництва: навч. пос. К.: Арістей, 2011. 468 с. (наукова бібліотека БНАУ)
6. Хрик В.М., Кімейчук І.В. Лісівництво: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 205 «Лісове господарство». Біла Церква, 2021. 444 с.

Додаткова література

1. Лісовий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 17, 100 с.): редакція від 15.11.24 р. (<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>)
2. Мазепа В.Г. Регіональне та соціальне лісівництво: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Мазепа В.Г., Турко В.М., Сірук Ю.В., Курбет Т.В. Електронні дані. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». 2023. 137 с. (<https://surl.lu/icrvdr>)
3. Постанова КМУ від 1.03.2007р. № 303. Про затвердження Правил відтворення лісів (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303-2007-%D0%BF#Text>)
4. Постанова КМУ від 16 травня 2007 р. N 733 Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок. (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/733-2007-%D0%BF>)
5. Постанова КМУ від 27 липня 1995 р. N 555 Про затвердження Санітарних правил в лісах України: редакція від 9.07.2025 р. (<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/555-95-%D0%BF>)
6. Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1777-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-derzhavnoyi-strategiy-a1777r>
7. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
8. Юхновський В.Ю., Левандовська С.М., Хрик В.М. Атлас фітоіндикаторів типів лісорослинних умов лісостепу України. Монографія. Біла Церква. «Білоцерківдрук», 2013. 651 с. (наукова бібліотека БНАУ)
9. Юхновський В.Ю., Левандовська С.М., Хрик В.М. Атлас фітоіндикаторів типів лісорослинних умов степу України. Монографія. Біла Церква. «Білоцерківдрук», 2015. 527 с. (наукова бібліотека БНАУ)
10. Natural Resources Conservation Service, National Forestry Handbook, title 190, February 2004. 216 р. (<https://directives.nrcs.usda.gov/sites/default/files2/1712930231/22605.pdf>)
11. Mark S. Ashton, Matthew J. Kelty. The Practice of silviculture. 2018. 779 p. (<https://archive.org/details/the-practice-of-silviculture/page/n3/mode/1up>)

Адреси сайтів в INTERNET

1. ДП "Ліси України". <https://e-forest.gov.ua/>
2. Ліс Європи. <https://forestry.euroforesteurope.org>

3. Офіційний сайт Європейського Союзу. Лісівництво.
https://commission.europa.eu/food-farming-fisheries/forestry_en
4. Науковий вісник НЛТУ України.
<https://nv.nltu.edu.ua/index.php/journal>
5. Природа України. <https://nature.land.kiev.ua/>
6. Journal of Forestry Research. <https://link.springer.com/journal/11676>
7. Forest Research <https://www.forestresearch.gov.uk/>
8. Forestry and Natural Resources
Extension <https://www.youtube.com/playlist?list=PLtXSf1tu3Jd939XAQfJSPpciL884Oqtj0>
9. Silviculture research international <https://silviculture.org.uk/silviculture/>